پرچم

ناشر اندیشه های دموکراتیک خلق افغانستان

شماره (سی و یکم) دوشنبه ۲۲ میزان ۱۳۴۷ هـ ش — ۱۴ اکتوبر ۱۹۶۸ ع

- باید علیه قوانین و مقرراتی که متناقض آزادی‌های مصرح در قانون اساسی است و حقوق و آزادی‌های دموکراتیک افراد کشور را نقض می‌کند در چوکات اصول مبارزه کرد!

- باید علیه اختلاس از اموال دولت و رشوه خوری و هرگونه استفاده‌های غیرقانونی و نامشروع از خلق و از مقامات دولتی مبارزه کرد!

- باید در راه فراوانی مواد غذایی و خواروبار و علیه احتکار غله و قاچاق مبارزه کرد!

ببرک کارمل

نگاهی به قانون اساسی پوهنتون‌ها

مدتی‌ست که ارتجاع افغانستان، چون ایدیولوگ‌های مرتجع بورژوازی کشورهای سرمایه داری غرب، پیوسته تلاش می‌نمایند که نهضت محصلان کشور را به یک حالت «شورش بی‌هدف »و از لحاظ اجتماعی «رادیکالیزم ایدیالستیک جوانی...»و غیره توجیه کنند.

بدون شک هیجان کنونی در میان محصلان وطن ما، از نظر خصلت خود مغلق است؛ اما فقط نا بینیان و جعلکاران و عمال ارتجاع و امپریالیزم می‌توانند ادعا کنند که هیجانات محصلان ما، ناشی از خشم سوزان و اعتراض علیه استبداد فیودالی، ارتجاع و امپریالیزم، علیه دشواری‌های اقتصادی، مشکلات صنفی، نواقص تعلیم و تربیت و فرهنگ استعماری و ارتجاعی نمی‌باشد.

من‌جمله، یکی از علل اصلی هیجانات و عدم رضایت محصلان و متعلمان کشور، نادیده گرفتن اشتیاق و نیازمندی‌های تحصیلات عالی‌تر، شرایط دشوار زندگی و تحصیل و فضای مختنق پوهنتون می‌باشد، که قانون پوهنتون‌ها به‌منظور تشدید بیشتر آن، به‌صورت شتاب زده، علی رغم روحیه ماده هفتاد و هفتم قانون اساسی «امر عاجل »تلقی گردیده، به‌صورت فرمان تفتینی مورد اجرا قرار گرفت.

هرگاه افکار عمومی محصلان کشور مورد مطالعه و دقت قرار گیرد، به‌طور کلی علل نارضایتی محصلان را نکات آتی تشکیل می‌دهد:

- پوهنتون از لحاظ مواد درسی، تجهیزات (لابراتوار، کتابخانه، کلپ،... و غیره) و پرسونل در سطح پایین قرار دارد.
- متودهای درسی به سویهء فعلی ساینس و تکنالوژی ارتقا نیافته و پروگرام‌های درسی بیشتر کهنه است.
- استادان نمی‌توانند عطش علمی جوانان را رفع کنند.
- استادان از آزادی علم و بیان برخوردار نیستند و عملاً قیوداتی بالای آنان تحمیل گردیده است.
- آزادی علم و فن و مباحثات آزاد علمی و سیاسی در پوهنتون مقید است و نوعی از تفتیش عقاید قرون وسطایی در فضای علمی پوهنتون حکمفرمایی می‌کند.
- پروگرام‌های تعلیمی و تربیتی پوهنتون «مطابق به مقتضیات عصر و بر اساس واقعیات تاریخ و فرهنگ ملی »نیست، بلکه پوهنتون کابل در تحت نفوذ فرهنگ فئودالی و استعماری قرار دارد و فرهنگ مترقی و دموکراتیک را در آن راهی نیست.
- مهمتر از همه تحصیلات عالی به‌طور کلی برای فرزندان طبقات بالای جامعه میسر است. در حالی که فیصدی ناچیزی از طبقات زحمتکش که اکثریت عظیم نفوس کشور را تشکیل می‌دهند، مجال تحصیلات عالی را به مشکل بدست می‌آورند.

ولی، باید خاطر نشان کرد که شرایط تعلیمی و مادی به‌تنهایی علت عمدهء نهضت محصلان کشور

(ص ۲)

م. ا. خیبر

د نوی فاشیزم خطر

لا تر اوسه چه د دوهمی جهانسوز ی جګړی د ویری، تباهی او بد بختی د توفان سیوری زموږ غمځپلی نړی ریژدوی.

لا تر اوسه چه د جګړی ځپلی بشریت په حافظه کی د سلګو نو ښارونو، کلیو، کارخانو او کروندو د نریدو اوسوځیدوخاطری ځپی وهی.

لا تر اوسه چه ددی هیبتناک مصیبت د وژلو، سوځلوویرانولو او هوارولو نندارې، په فلمونو، داستانونو اشعارو او موسیقی کی پای ته ندی رسیدلی.

لا تر اوسه چه د میندو په زړونو لپاره کی دوژل شویو ماشومانو لپاره د ژړا او ځګیروی چینی ندی وچی شوی او د توفان ځپلی بشریت په شوندو د هیلو دمسکا څپی ندی ځغلیدلی، یو ځل بیا د جګړه مار او ماجرا جوی فاشیزم زړی د کلاسیک فاشیزم په جنګ ځپلی ځمکه کی ریښه نیسی.

په فدرالی آلمان کی د اظطراری قوانینو تصوییدل او د ملت او وطن په دروا‌غجنه پلمه، د انتقام او تلافی په منظور، د ښی لاس د افراطی عناصرو له خوا، د ناسیونالیزم د نغارو ډنګول، د فاشیزم د خطرناک مکروب ودی له مساعده زمینه برابروی هغه ناسیونالیزم چه همدا اوس د ښی لاس د افراطی عناصرو په کوشش په آلمان کی سر راپورته کوی په هیڅ توګه د فدرال آلمان د ربښتینیو ګټو یعنی د هغه د خلکواو دولت له ګټو سره سمون نه خوری داسی چیغی لکه «موږ دوهمه درجه ملت نه یوه د موږ اراده نلرو چه اوسنی وضعه په اروپا کی ومنو» انسان ته د ۱۹۳۰ ع کال پیښی ور یادوی.

هغه فاشیستان چه په لومړیو کلونو کی یی خپلی حزبی هڅی د ناسیونالیزم او سوسیالیزم تر سر خط لاندی شروع کړی دخپل پروګرام، مرام او شعارونو له نظره د «ناسیونال دموکرات» یعنی نو یو فاشیستانو له سازمان سره ډیر زیات ورته والی لری.

هتلر یانو په ۱۹۳۰ ع کال کی دپخوانیو ټرونونو پرضد خپله مبارزه شروع کړه، دوی پخپلو مبارزاتی تبلیغاتو کی تر هر څه دمخه د نورو ملتونو په ضد د کرکی او بد بینی را پارولوته زور ورکړ او په ښکاره یی پر نورو ملتو باندی د جرمن د «عالی نژاد» د برتری اوتسلط تبلیغ کاوه.

د نوی فاشیزم قوتونه، د غربی هیوادونو له خوا د پوتسدام د ټرون دمتولو په نتیجه کی مینځ ته راغلل دجګړه مار او ریوانشیزم (کسان غوښتنی) سیاست را ژوندی کولو په فدرالی آلمان کی د بورژوایی ناسیونالیزم د نوی احیا لپاره زمینه برابره کړه.

د نوی فاشیزم قوت د انحصاری سرمایی په ماواءارتجاعی محافلو کی او بیا په عمده ټوګه په نظامی صنایعواو د فدرال په وسلوالو قوتونو (بوندس ویر) کی د ځان لپاره مستحکمه پایګاه جوړه کړی ده.

دوی د اطلاعاتو او مخابراتو پراخ وسایل او د پیسو پیاوړی منابع لاس کی لری. دوی ددی او داسی نورو پراخو امکانونو په مرسته د هیواد په معنوی ژوند کوی او د شؤنیزم د تبلیغ په وسیله د خلکو اذهان له زهرو ډکوی.

په فدرالی آلمان کی د ناسیونالیزم د افراطی شکلونو انکشاف ددی سبب شو چه نوی فاشیزم او د هغه حزب یعنی، (ناسیونال دیموکرات) مینځ ته راشی او دومره پیاوړی شی چه په اوو ایالتی شورا ګانو کښی ۶۰ غړی ولری. کوم شی چی موضوع لازیاته خطرناکه وی، هغه داده چه د فدرال آلمان حاکمه محافل د نوی فاشیزم او دهغه د حزب له وجود نه د ګواښ تهدید او شانتاژ د وسیلی په حیث استفاده کوی. په همدی لړکی لوکه د فدرال آلمان داخله وزیر، په آلمان کی دنوی فاشیزم ظهور، د بن په (جایزو غوشتنو) د (اتومی وسلی دلاس ته راوړلواو د ۱۹۳۷ ع کال د سر حدانو په احیا) کی، د غربی متحدینو په ناکامی پوری تړلی بولی. دی وایی چه زموږ (غربی دوستان) په انتخاباتو کی د ملی دموکراتیک ګوند د بری تر ټولوستره پړه په غاړه لری، دی په غربی قوتونو باندی زور اچوی چه د بن ګټی تر هر څه زیاتی په نظر کی ونیسی.

شتراوس په اصطلاح د آلمان یو معتدل لارښونکی وایی چه هرکله دبن غوښتنو ته پاملرنه ونیسی ښایی نوی فورهرر (پیشوا) په آلمان کښی سر را اوچت کړی.

دا وضعه ټولو سوله غوښتونکو او ضد فاشیستی عناصرو ته د خطر د اعلان حیثیت لری؛ که چیری ددی خطر مخه پخپل وخت ونه نیولە شی او د سولی آزادی او دموکراسی ټول قوتونه ددی را پاڅیدونکی توفان مخی ته متحداً ونه دریژی او د فاشیزم لیونی دیب ته ملونه وانه اچوی ددوهمی جهانی جګړی له درد او رنځ ته ډک تاریخ به بیا تکرار شی او بشری تمدن به یوځل بیا د دوهمی جهانی جګړی د عقدو د لویی غوشتونکولیونیو د کسات اخیستنی قربانی شی. او داځل به داسی ستر تباه کونکی او مهیب توفان سر را پورته کړی چه هیڅکله به بشریت د هغه ساری پخپل تاریخ کی نه وی لیدلی، مرګ به پر هر شی وزروغو ړوی او بشریت به بیا د هغه تلافی نشی کولای.

نو ځکه باید د سولی جبهه پیاوړی او لا پیاوړی شی او د فاشیزم مخه د هغه تر تعرض لا دمخه و نیولە شی.

خلق ما گرسنه‌اند

در کشور ما پدیده گرسنگی، تغذیه نادرست و غیر مکفی به شکل آشکار به مشاهده می‌رسد. ولی تا کنون هیچگونه مساعی و تلاش مؤثر و اقدام اساسی برای رفع گرسنگی از طرف حکومت‌های افغانستان صورت نگرفته است و همچنان توده‌های عظیم خلق وطن ما از گرسنگی و از بهره کشی گروه کوچکی از طبقه حاکمه می‌نالند و رنج دایمی می‌کشند. گرسنگی قسمت اعظم ولایات کشور را در بر می‌گیرد، گروه‌هایی از جمعیت ما با نان جوار تلخ، و نان ارزن، علف‌های ناچیز کوهی و دشتی و میوه وحشی کوهی تغذیه می‌کنند. این نمونه مهلک‌ترین صورت گرسنگی بشمار می‌رود.

گرسنگی پنهان و کم غذایی مزمن باعث مرگ‌ومیر هزاران فرد هموطن بخصوص اطفال می‌گردد. با وصف اینکه ارقام صحیح در دست نیست، ولی مشاهدات روزمره نشان می‌دهد از هر ۸ و ۱۰ کودک معمولاً بیش از پنج الی هشت آن بنا بر عدم تغذی می‌میرند.

طبق تحقیقات علمی برای یک مرد کارگر به سن ۲۵ حد اوسط روزانه ۳۲۰۰ کالوری لازم است در حالی که در کشور ما حد اوسط کالوریی که یک مرد ۲۵ ساله تأمین می‌کند بیش از ۹۰۰ کالوری تخمین شده نمی‌تواند. بدین ترتیب خلق کارگر کشور در سخت‌ترین شرایط زندگی انسانی بسر می‌برد. ما بارها علت اساس گرسنگی را توضیح داده‌ایم، باز هم تکرار می‌نمایم که علت عمده گرسنگی پنهانی و کم غذایی مزمن و قلت تولید مواد غذایی بستگی به مناسبات فرتوت تولیدی در کشور دارد؛ زیرا قسمت اعظم زمین‌ها و مزارع کشور که دارای مناسبات تولید فیودالی و نیمه فیودالی هستند، در تحت تسلط مالکین بزرگ و فیودال‌ها و سود خواران بزرگ و محتکران غلات است که هر روز دسترنج توده‌های عظیم دهقانان و قسمت اعظم عواید ملی را تصاحب می‌کنند و در نتیجه عواید دهقانان ناچیز می‌گردد و قوه خرید مردم برای مصرف خوار و بار محدود و محدودتر می‌گردد. پایین بودن عواید توده‌های مردم و بالا رفتن روز افزون قیمت‌ها باعث آن است که خلق‌ها قادر نمی‌گردند مایحتاج روزانه خود را از قبیل غذای کافی، پوشاک، منزل و دوا تأمین کنند. بدین ترتیب هر روز در کشور بالقوه غنی و پرمایه ما، گرسنگی مزمن و کم غذایی هر چه مهلک‌تر سیمای وحشتناک خود را آشکارتر می‌سازد.

ما معتقدیم که مشکل گرسنگی و خواروبار که از مشکلات حاد کشور ماست فقط به‌وسیله جنبش دموکراتیک ملی ضد فیودالی و ضد امپریالیستی و از طریق اصلاحات عمیق ارضی و نهضت وسیع دهقانی و رهایی نیروهای مولده از قید بقایای رژیم وسطایی می‌تواند حل گردد.

آمو

په افغانستان کی د بنځوغمجن ژوند

سپیره کرغیړن مخ، بیلی پښی نامرتبه کوخي، پیوندی کمیس، چاودلی لاسونه او پنډه په سر په مخه راغله. خدا زده چه څه یی په زړه کی ورو ورو ګرزیدل چی مخامخ راته و دریده او بی له مقدمی او پیژندګلوی نه یی دخپل زړه دردونه را وسپرل. ددی وطن غریبی بنځی همداسی د پاک زړه او معصوم عقل میرمنی دی. په هغوی باندی چه د غمونو بار درونده شی نو هر وطنوال او هر انسان دزړه تشولو لپاره تاکلی شی.

هغی وویل: زه همدلته دشیوکیو د سهاکو په کلی کی اوسیدم، غریبه بنځه وم خو میړه اوډ سر سپوری می درلود. څه به دی سر خو روم هغه مړ شو. زه پاتی شوم او د جهان غمونه، شپڼ کوچنی بچیان را پاتی شول. هغوی ډوډی‌او کالی غوښتل.

هغوی دنورو ماشومانو غوندی د اختر نوی جامی غوښتی. د هغوی میوی او دانی ته زړه ګیده، هغوی مینه او محبت ته ضرورت لاره او هغوی د سر سپوری ته اړوو. ما باید دا ټول دوی ته برابر کړی وای. همدا ما بد بختی باید ددوی زړونو ته خوشحالتیا او شوندوته خندا وروستی وای، مګر د پندوپه چلولو او د وژیو په ټولو به ما څه پوره کړی وُه؟

د کونډو او یتیمانو به څه دلاسه وشی؟ ما له دوی سره یوازی دومره کولی شوای چه دوتو په وخت کی خپله همسایګی جونګړه په دوی پسی وتړم او پخپله په یو کپ ډوډی پسی ځان سرګردان کړم او ماخیګر بیرته راشم او دا دزړه کتری دا بیګناه بندیان له تړلی کوټی نه را وباسم. یو ژاړی، هغه بل ویده دی خو په خوب کی هم لا سلګی وهی. هغه نور دوه لکه بی دمی بتان اوژده پراته دی... شپی او ورځی تیریدلی او موږ دبدمرغی اوغریبی په منګولو کی

په کندهار کی د شهیدانو د زیارایستونکو زمنو تور سرنوشت

د کندهار په ښارکی د شهیدانو څلی ته نژدی چه په افغانستان کی یی دستور وطنی هدفونو لپاره ځان قربان کړیدی، روز مزدوران (د همغو شهیدانو زمن) را ټولیژی ، او همدلته دمانیو خاوندان او نور معمولی مالکان پدی مزدورانو پسی راځی. هغوی د مزدورانو په انتخاب کی یوه خاصه طریقه لری او هغه داده چی دا ښاغلی منتظرو مزدورانو په مټو لاس را تیروی او هغه مزدوران ټاکی چه پاوړی او مضبوطی مټی ولری. بد مرغی‌مزدوران (دوطن شهیدانو زمن) همدا کوشش کوی او هغه قانع کاندی چه دوی پیاوړی او دکار وړ مټی لری، خو له دی کبله چه د مزدورانو د عرضی سره برابره تقاضا نشته، تر هغه بد مرغ مزدوران چه پر بړی مټی نلری اکثر وخت دکار له پیداکولو نه محرومیژی. کله لا داسی هم کیژی چه په نیمایی ورځکی دکار خاوند په دیره بده وضعه مزدور ته ځواب ورکړی او دکمزوریې پلمه یی وشړی. دمزدورانو ځورونکی منظره چه دکار پیدا کولو لپاره دمشتری په مقابل کی ځان پاوړی پیاوړی کوی، د مترقی انسانانو لپاره د تحمل وړ نده. کله چه همدلته دشهیدانو ترمخ یوه ډله وطنپال اوشریف مزدوران د نړیو مټودلرلو په ګناه، له کاره پاتی شی، نو دا شریف بچیان د تحقیر او نامیندی وروستی پراوته ورسیژی او داسی له غمه ډکی صحی را پیدا شی چه حکم کوی باید له اوسنیو اجتماعی شرایطو سره چه د توری او بیرحمی ته ارتجاع زیژنددی نه پخلا کیدونکی مبارزی ته د قاطع بری تر پولی پوری دوام ور کړی. آخر دا مزدوران دچا زمن دی؟ زموږ دخلکو، هیواد دساتندیو او قهرمانو خلکو! دوی دی چه وطن ساتی او دوی دی چه دلوڑی او فقر په بیه ددی نورو لپاره دشکلی ژوند وسائل برابر وی دوی باید له دی سپکی وضعی نه خلاص شی.

(نور)

آسه مائی

در بارهٔ آزادی‌های دموکراتیک

آزادی قلم و مطبوعات

حق آزادی قلم و مطبوعات متضمن آن است که افراد یا گروه‌هایی از جامعه بتوانند با اختیارات تام، بدون سانسور قبلی و بدون آنکه احدی متعرض ایشان گردد، افکار، عقاید و نشرات خود را در مسایل اجتماعی، علمی، سیاسی، اقتصادی، هنری و فرهنگی و غیره نوشته و آن‌ها را جهت تنویر ذهنیت و بیداری شعور مردم انتشار دهند و از حقوق و آزادی‌های آنان دفاع نمایند. منظور از آزادی قلم و مطبوعات بخش عقاید و آراء به‌وسیلهء انواع نشرات است که طبع گردیده، در میان مردم توزیع می‌شود، از قبیل انتشار جراید، روزنامه‌ها، کتب، مجلات، رساله‌ها، اعلانات، کاریکاتورها. تصاویر، درام‌ها، فلم ها و غیره

در جوامع طبقاتی حتی در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری غرب که خیلی‌ها گزافه گویی‌ها و ادعاهای مبنی بر آزادی کامل، همگانی و مطلق قلم و مطبوعات صورت می‌گیرد. در واقعیت امر به وسایل مختلفی در برابر پخش اندیشه‌های نوین پیشرو عصر ما، مجلات، جراید، رساله‌ها، کتب و سایر نشراتی که نمایندهٔگی از منافع طبقات زحمتکش می‌نماید موانعی ایجاد میگردد. اصلاً آزادی کامل قلم و مطبوعات فقط برای طبقات استثمارگر این جوامع و نماینده‌های ایشان به غرض حفظ و حراست منافع طبقات حاکمه موجود است. وسایل نشراتی و تبلیغاتی به‌طور عمده در اختیار آنانی قرار دارد که شب و روز مشغول پخش و اشاعه ایدیولوژی بورژوایی و نظرات تخدیر کننده است اکنون در کشورهای امپریالیستی وسایل نشراتی به‌طور روز افزون بدست بورژوازی بزرگ انحصار گر تمرکز اختیار می‌نماید. طبیعی است در جوامع که عواید ملی عادلانه توزیع نگردد و ثروت‌های ملی در دست مشتی از اشخاص متمرکز باشد، آزادی مطبوعات برای همهء مردم مفهوم واقعی نمی‌تواند داشته باشد و به‌صورت کلی در خدمت ارتجاع قرار میگیرد. چه به وجود این‌ها هستند که نویسندگان را اجیر خویش کرده و به خدمت می‌گمارند ازین طریق مطبوعات را از راه خدمت به مصالح اجتماعی در تنگنای دفاع از مصالح اجتماعی کشانیده مردم را تحمیق می‌نمایند. بنا بر آن علاوه بر تضییقات و فشارهای گوناگونی که در برابر نشرات دموکراتیک و مترقی وجود دارد، عامل دیگر تحدید و قید جبری اقتصادی است که مانع آن میگردد تا نمایندهگان واقعی مردم، جریانات و گروه‌های ترقی خواه وطنپرست وسیعاً از حق آزادی قلم و مطبوعات استفاده نمایند. ممکن است مدعی شد که احزاب، گروه‌ها و عناصر ترقی خواه در چنین کشورها نیز ارگان‌های نشراتی خویش را دارند و به نشرات می‌پردازند اما باید متذکر شد اینگونه نشرات با امکانات محدودی که در اختیار دارد در برابر مطبوعات و نشرات فوق‌العاده گسترده و پر دامنه بورژوایی که از امتیازات و وسایل زیادی برخوردار است، تقریباً بسیار ناچیز می‌باشد. در قسمت‌هایی از جهان که اندیشه‌ها، افکار و علم فلسفه نوین بر افکار و علم و فلسفه کهنه پیروزی حاصل کرده است، برای اولین بار آزادی کامل مطبوعات و انتشارات بدست خلق، از طریق حکومت خلق، بر طبق منافع خلق و دفاع از حقوق اکثریت مطلق مردم تضمین گردید. اصل آزادی قلم و مطبوعات یکی از ارکان عمدهء آزادی‌های دموکراتیک مردم به شمار می‌آید و بنا بر اهمیت آن بود که اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر در ماده نزدهم خود اشعار داشت که: «هرکس حق آزادی عقیده و بیان دارد و حق مذبور شامل آن است که از داشتن عقاید خود بیم و اضطراب نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن به تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزی آزاد باشد» در شرایط معاصر جهان آزادی مطبوعات و قلم مؤثرترین وسیله تشخیص گردیده است، حتی سازمان ملل متحد توصیه‌ها فیصله‌ها و تصاویب زیادی را درین زمینه مرعی داشته است چنانچه در سال ۱۹۵۵ در شورای اقتصادی و اجتماعی این سازمان مصوباتی در باره خودداری حکومت‌ها از

(ص ۴)

قهرمانان

دلوی لاری له اړخ سره، دوویِ لمرته لکه غر ناست وٗ.دخام سړدموټرونو دوِی –لکه له غره نه د پسرلی وریځی او تِری-تری را چاپیر شوی وی.
زه لا دیر نه ومور نیژدی شوی چی دی لکه پربکیو لمبه ګرندی پخپل ځای کی و درید او ژور ژور یی راته وکتل. اوړه ونه، اوژد دی ځنی، ارته ټنده، ځیژی وروځی اوتوری غټی سترګی بی آشنا رانه ښکاریدی خو ومی نه پیژانده.
دمزرو ځپلی یی خاوروپوشلی وی او د پرپرو پوندو چاودی یی له ورایه ښکاریدی دلستونوځنګلی یی سوری او دکمیسه غاړه یی خیروخوړلی و.یو زوړ ځادریی په کینه وژه پروت واوله شانه یی ښکته ځمکی ته ځوړند شوی و.په خړ پړ تاکه کی ییځو ځایه تور او شنه پیوندونه لګیدلی اوپایځی ترانګی ترانګی په ځپلیو راپرتی وی. ماته ځیرو او ځنګه چه ورنژدی شوم، سلام یی راواچوه. دسلام ځواب می ورکړ، نوک می ولیو او پوښتنه می ځنی وکړه: ماته خو آشنا ښکاریژی!
- نه آشناپه دی نه یم، زه له ډیره لری ځایه ښار ته راغلی یم.
غلی شوم او تری وخوځیدم، دده په ځیر خلک دیږدی چه دښار په کوڅو کی را ګرزی او درویزه کوی، دی به هم دغسی یو شی وی. پری یی ژده، چه خپله لاره کوه. ځوګامه لا وړاندی نه وم تللی چه کاته می نابلد مساپر په ما پسی را رهی دی، شکمن شوم چه څه مطلب به لری. مخ می ورووا ړاوه، پوښتنه می وکړه:
له ما سره خو به دی څه کار نه وی؟
- شته می.
کاته می چه څه وویل غواړی او ښایی سؤال به کوی خو شرمیژی او له خوله یی نه رابا‌سی، نو مخ می ور واړاوه:
مه شرمیژه، څه دی ویل؟
- خرڅی نلرم، وژی یم!
جیب ته می لاس یو وړ، دلسو روپیو کاغذ می راویوست اوورته ومی نیو. دی په بریتو کی مسکی شو او دنفی سر یی وښوراوه، بیایی په مغروره لهجه وویل:
ما تر اوسه پوری ددرویزی دوډینده خوړلی او اوس یی هم نه خورم. د نا آشنا مساپر خبری لکه بریښنا زما په پلوکی وځغلیدی. غوتی می خیژه شول او سترګومی پرق وهل. دغرو انسان می په دماغ کی دومره ستر شو چه د ټولو لویانو ځای یی زما په مغزوکی ډک کړ. هر څه می په نظر کی بل شان شول، خپل ځان می ډیر کوچنی ولید او سخت وشرمیدم. له خپل عمل نه پښیمان شوی وم خو زه پوهیدم چه څه وکړم، پوښتنه می وکړه:

(۴ مخ)

علی شیر نوایی شاعر بزرگ
انسان‌دوست

«تا توانستم خنجر بیداد را شکستم و بر زخم ستمدیدگان مرهم انتقام گذاشتم» (نوایی)

یکی دو هفته قبل پنجصد و بیست و پنج سالگره تولد علی شیر نوایی شاعر و متفکر معروف در تاشکند پایتخت ازبکستان شوروی به‌صورت بی‌سابقه‌یی تجلیل گردید. درین مراسم نمایندگان و دانشمندان بیش از پنجاه کشور جهان، به شمول افغانستان اشتراک ورزیده بودند. پرچم این مضمون را به همین مناسبت، به خاطر بزرگداشت خاطرهء این شاعر انسان‌دوست نشر می‌نماید.

کشور پر افتخار ما افغانستان در طی قرن ۱۵ و مخصوصاً نیمهء دوم آن شاهد ترقیات و پیشرفت‌های کم نظیری گردید. پرچمدار این نهضت علمی و هنری فرزند بزرگ خلق بنیانگذار ادبیات کلاسیک اوزبک شاعر و متفکر عالی‌مقام علی شیر نوایی بود. نوایی به تاریخ ۹ فبروری سال ۱۴۴۱ در شهر هرات، در خانواده غیاث الدین کیچکینه (کیچکینه بهادر) که از نزدیکان دربار تیموریان هرات بود زاده شده و یکجا با شهزادگان تیموری به تحصیل پرداخت نوایی در پرتو استعداد خلاق خویش بر تمام جوانب علوم و فنون عصر خود تسلط پیدا کرده، چون دانشمند متبحر، شاعر چیره دست و سیاستمداری پر نبوغ عرض وجود کرد. دربار هرات به دانش و ذکای سرشار وی که از عهدهٔ حل دشوارترین مسایل نیز به‌سادگی بدر می‌شد. ضرورت مبرم داشت و مهم‌ترین وظایف دولتی را بی‌دریغ در اختیار وی می‌گذاشت، او ضمن قبول کارهای رسمی می‌خواست بیشتر به کارهای علمی و ادبی اشتغال ورزد و عمیقاً آرزو داشت به زبان مادری خود آثار جاودانی به وجود آورد و ادبیات آن را به اوج تکامل برساند، به سابقه همین احساس بود که در حدود ۳۴ اثر گران‌بها درین زبان به وجود آورد و از آن جمله (خمسه) عالی‌ترین شهکار کلاسیک اوزبک و یکی از آبده‌های جاودان ادبیات جهان به شمار می‌رود. ادبیات از نظر نوایی محض وسیلهء افادهٔ زیبایی‌ها، عواطف و احساسات نیست، او اهمیت تربیوی معنوی ادبیات را برای خلق و افادهٔ بهترین مسایل حیاتی را توسط آن نیز عمیقاً درک کرده بود.

دانشمند، شاعر و رومان نویس معروف ازبکستان شوروی (آی بیک) در مورد قدرت شعری نوایی می‌نویسد:

(خامه افسونکار نوایی روی هر موضوعی که در حرکت آید، بدان روح می‌بخشد و رنگ می‌دهد. به قدرت افادهٔ وی از یخ شرارهٔ آتش می‌جهد، حتی موضوعات غیر شاعرانه نیز در دست وی دارای محتوای آتشین می‌گردد) به عقیدهٔ بابر «علی شیر انسان بی‌نظیر بود. حتا به زبان ترکی شعر سروده‌اند، هیچکس نتوانسته چون او فراوان و نیکو بسراید »نوایی سراسر فعالیت و ایجادات خود را به خاطر مبارزه در راه سعادت انسان، رفاه و آسایش خلق جلوگیری از جنگ‌های داخلی فیودالی که پیوسته خرمن هستی خلق‌ها را به باد می‌داد، آبادی کشور و اعمار تأسیسات زراعتی، مراکز علمی و هنری، انکشاف و تعمیم دانش هنر و ادبیات وقف نموده و به حیث پیشاهنگ اندیشه‌های انسان‌پرورانه عصر خویش، رهبری و حمایت دانشمندان و هنرمندان آن دوره را بدوش گرفت. احساس عشق آتشین نسبت به خلق انگیزه نیرومندی است که شاعر انسان‌دوست ما را به قبول وظایف سنگین و دشوار سیاسی و اجتماعی و ایجاد آثار تربیوی، هنری و ادبی ارجمندی تشویق می‌نماید از لابه‌لای اندیشه‌های تابناک و شاعرانهٔ او می‌توان پی برد که نوایی خلق را به حیث نیروی اساسی می‌شناسد و معتقد است که باید دستگاه دولت برای تأمین آسایش و آرامی خلق‌ها مصروف باشد. او کسانی را که از احساس رنج و بد بختی خلق‌ها به دور اند انسان نمی‌شمارد روی همین درک و احساس بود که خود تا توان داشت دست ستم و تطاول امرای خورد و بزرگ را از گریبان مردم کوتاه

(ص ۳)

نگاهی به قانون پوهنتون‌ها

از (ص اول)

و نیازمندی‌های علمی، مادی و معنوی محصلان و کارکنان پوهنتون و »توسعه علم و فن «را در کشور تأمین کرده نمی‌تواند؛ زیرا همین اکنون افکار عمومی استادان و محصلان صدای اعتراض خود را بالا کرده‌اند. به نظر ما رفتاری که به حکم قانون پوهنتون به‌وسیله سردمداران ارتجاع در برابر استادان و محصلان پوهنتون (مرکز علم و دانش افغانستان) صورت می‌پذیرد، نمی‌تواند مورد تشویش عمومی قرار نگیرد.

نکات عمومی مورد تشویش و انتقاد شدید در قانون پوهنتون به‌طور کلی قرار آتی است، که باید جداً مورد تعدیل قرار گیرد:

اول: قانون پوهنتون فاقد روحیه دموکراتیک و خلاف آزادی‌های مصرح در قانون اساسی و ضد آزادی انتخاب مقامات علمی، از طرف خود استادان پوهنتون می‌باشد. به این معنی که پوهنتون یعنی مرکز علم و دانش که باید ازادی کامل علم و دانش برخوردار باشد، بعد ازین بازیچهٔ تمایلات ارتجاعی حکومت‌ها که طبعاً ماهیت سیاسی و حزبی خواهند داشت قرار می‌گیرد، یعنی اراده »شورای عالی پوهنتون «که در دست حکومت‌هاست (طبق مادهٔ دوم و مواد پنجم تا دوازدهم فصل دوم که همه پر از تناقضات و تحدید آزادی‌های علم و دانش در محیط پوهنتون و ابتکار علمی استادان می‌باشد) بر سر نوشت پوهنتون حکمروایی خواهد کرد. به این معنی که بر حسب (فقرهٔ یک مادهٔ هفتم) با تغیر هر حکومت در «خط مش عمومی پوهنتون» تجدید نظر به عمل آمده می‌تواند و (علی هذاالقیاس).

نکته دیگر که به‌طور کلی ضد سنن عمومی پوهنتون‌های جهان به شمار می‌رود، همانا انتصابی بودن رییس پوهنتون و رؤسا و معاونین پوهنځی ها و سایر مقامات پوهنتون است (بحث بالای انتصاب خوب و خراب اشخاص نیست، بحث بالای پرنسیپ است) که طبق قانون پوهنتون‌ها حقوق معموله و تعاملی استادان را از لحاظ حق انتخاب کردن و انتخاب شدن به مقامات علمی و اداری پوهنتون و پوهنځی ها از میان می‌برد.

شگفتانگیزتر اینکه عملاً تمام تصامیم شورای علمی پوهنتون (فصل سوم) مورد تهدید و ویتوی (حق رد) شورای عالی پوهنتون که تحت نفوذ حکومت است قرار دارد. لذا طبق این قانون، شورای علمی پوهنتون جزء جنبه تشریفاتی دیگر دارای صلاحیت‌های اساسی و مؤثر نمی‌باشد، در حالی که این وضع صریحاً خلاف موقعیت آزاد علمی و پرستیژ شخصیت‌های علمی کادر پوهنتون ها در جهان به شمار می‌رود و در عمل مانع رشد آزاد و خلاق علم و فن و فرهنگ در جامعه می‌گردد.

دوم: به‌طور کلی قید و بندهایی در قانون پوهنتون به‌صورت آشکار و ظریفانه گنجانیده شده است که واضحاً متناقض با پیشرفت و توسعه آزادی علم و فن و فرهنگ شگوفان پیشرو در محیط پوهنتون و بالنتیجه در کشور می‌گردد... به این معنی که قانون پوهنتون‌ها خصلت دورهٔ اسکولاستیک اروپا را می‌رساند.

سوم: طبق مفهوم مادهٔ چهارم «پوهنتون محیطی است علمی تحریکات سیاسی و حزبی در ساحه پوهنتون ممنوع است» هرگونه علایق و روابط تقریباً ده هزار استاد، محصل، مأمور، کارگر و دیگر کار کنان ساحه پوهنتون‌ها ی کشور از حیات سیاسی و حزبی قطع گردیده است.

ما از روی این ماده اندکی مکث می‌کنیم و به اساس دلایل ذیل، آن را نه تنها ناقض آزادی‌های مصرح در قانون اساسی (فصل سوم حقوق و وظایف اساسی مردم) میدانیم بلکه حتی ناقض مادهٔ اول و مادهٔ سی و پنجم خود قانون پوهنتون‌ها (که ماهیتاً مورد انتقاد شدید ماست) می‌باشد.

طبق این ماده پوهنتون محیط علمی اعلان شده است. سؤال درین است که آیا سیاست و حزب در چوکات علم داخل نیست؟ بدین ترتیب هیأت حاکمه کشور اصطلاح علم سیاست را به رسمیت نمی‌شناسد ولی باید برای آقایان اعلان داشت که حقیقت سر سخت است سیاست به‌مثابه علم و فن است، انکار از آن سر خود را با سنگ خارا کوبیدن است.

شگفتانگیزتر از همه توجه به حل این سؤال است که: منظور هیأت حاکمه از استعمال کلمات «تحریک سیاسی و حزبی» چیست؟ بلی تمام مطلب درین کلمات نهفته است، تمام شتابزدگی در گرفتن فرمان تقنینی و انتظار نکشیدن برای اجلاس شورا و عجولانه موضوع را «امر عاجل» تلقی کردن، همه در همین چند کلمه مضمر است (!) ما تعجب می‌کنیم که این کدام مقیاس «معجزه آسا» و کدام قاضی «ولایت مآب» خواهد بود که بتواند فرق میان «تحریکات سیاسی و حزبی» و «فهم ارزش‌های ... ملی و سیاسی برای خدمت به جامعه افغانی و بشری مادهٔ اول» و «مباحثات سیاسی مادهٔ سی و چهارم» را تشخیص دهد. آیا کلمهٔ «تحریکات» از آن کلماتی نیست که رژیم‌های استعماری در کشورهای تحت استعمار بکار می‌برند، تا ذریعه این کلمه «قانونی (!)» مردم را به خاک و خون بکشند؟ صرف یک سؤال است. بر ما ببخشید (!)

خوب آقایان بما جواب دهند که کدام مقام قضاوت می‌کند که آقایان وزرای معارف، مالیه و پلان که اعضای حکومت‌اند، خودشان دست به «تحریکات سیاسی و حزبی» نمی‌زنند بدین ترتیب گویا آنان در نظر دارند که طبق روحیهٔ قانون پوهنتون‌ها باید این سه وزیر مذکور برای همیشه اعضای غیر حزبی حکومت باشند. خنده آور است (!) «از روحیهٔ قانون پوهنتون‌ها و همچنان در عمل پیداست که تنها، تحریکات سیاسی و حزبی» برای نیروهای حاکمه و قدرت‌های ارتجاعی که هم اکنون عملاً در فعالیت‌اند مجاز است. نه برای نیروهای صدیق ملی، وطنپرست دموکراتیک و ترقی‌خواه.

(ص ۳)

ریاست پوهنتون‌ها به پرچم مبارزه رابه زمین نگذاشته اند

ضرورت تأسیس شرکت‌های تعاونی

تولید و مصرف

توجه کنید! ساده صحبت می‌کنیم. در قسمت اجناس و مواد ضروری (گندم، روغن، گوشت، ذغال، چوب، سبزیجات، صابون، نمک، بوت، پیراهن، کرتی و غیره) که برای رفع احتیاجات روزمرهٔ خود خریداری می‌نماییم، دو عامل و واسطه عمده و آشکار مؤثر است.

واسطه اول: عبارت از شخصی است که برای تولید این اجناس و مواد مورد ضرورت روزمره مردم سرمایه گزاری می‌کند.

واسطه دوم: عبارت از شخصی است که این اموال و مواد را از تولید کننده می‌خرد و دوباره می‌فروشد باید در نظر داشت که شاید که این خرید و فروش تا رسیدن مواد بدست مصرف کننده، به چندین دست صورت که هر یک ازین واسطه‌ها **«تاجر»** نام دارد. نتیجه این جریان خرید و فروش آن است که اشیای مورد مصرف، به بهای چندین برابر قیمت تمام شد. بدست مردم می‌رسد، یعنی پیش از اینکه جنس بدست مصرف کننده برسد، به چندین دست می‌گردد و هر یک ازین دست‌ها یا واسطه‌ها یا تاجران بر قیمت آن می‌افزایند.

سؤال اساسی درین جاست که آیا می‌توان به این واسطه‌ها خاتمه داد، یا اقلاً واسطه‌ها را کم کرد تا اشیای مورد مصرف روزمره مردم به قیمت ارزان‌تر بدست آید؟ بلی! تجربه کشورهای دیگر نشان می‌دهد که این کار امکان پذیر است و برای خودش راه حلی دارد.

یکی از راه‌ها این است:

مثلاً، اگر گروه‌های مصرف کننده (کارگران، مأموران پائین رتبه و غیره) باهم متحد شوند و هریک از آنان سهم کوچکی بگزارند و شرکتی تأسیس نمایند و عده‌یی از کارگران آگاه و مأموران را برای اداره آن انتخاب کنند، می‌توانند یا مستقیماً به تولید اشیای ضروری اقدام نمایند و یا اینکه اشیای مورد احتیاج خود را از تولید کنندهٔ اولی بخرند و بدون اخذ سود تجاری به کار گران و مأموران سهمدار خود بفروشند بدین ترتیب می‌توان لا اقل منافع رایگان و استثماری این‌همه واسطه‌های متعدد تجاری را که باعث گرانی قیمت‌های اشیای ضروری می‌شوند. از میان برداشت. این نوع شرکت‌ها را شرکت‌های تعاونی مصرف و یا شرکت‌های کوپراتیف می‌نمایند.

البته در شرایط موجود کشور تأسیس شرکت‌های تولیدی دشواراست و سرمایه زیادی را ایجاب می‌کند. ولی کارگران و مأموران می‌توانند در قدم اول، دست به تأسیس شرکت‌های تعاونی می‌زنند شرکت تعاونی مصرف باید از ضروری‌ترین مایحتاج مردم آغاز کند.

به‌طور مثال ک شرکت تعاونی می‌تواند که گندم، گوشت، سبزیجات، چوب ذغال و غیره را مستقیماً از دهقانان، مالداران و چوب شکنان از مراکز اولی تولید خریداری کند و به‌وسیله مغازه‌های مربوطه، به قیمت ارزان به دسترس اعضای شرکت بگذارد.

تأسیس شرکت‌های تعاونی نه تنها به نفع شرکاء تمام می‌شود، بلکه به‌تدریج موجب پایین آمدن قیمت‌ها در بازار نیز می‌گردد و به این ترتیب تعمیم شرکت‌های تعاونی میان کارگران، دهقانان و مأموران و سایر طبقات و صنوف، تأثیر کلی و عمومی در جامعه‌ایجاد خواهد کرد.

در خاتمه باید متذکر شد که یک عده محدود کوپراتیف های موجود در کشور، هیچگونه سودی به نفع طبقات زحمتکش ندارد و بیشتر وسیله اقناع حس سود جویی صاحبان مال و زمین و سرمایه و یک عده بیروکرات‌های رشوه ستان می‌باشد. شرکت‌های تعاونی (کوپراتیف ها) که ما طرح می‌نماییم روی دو اصل ذیل استوار است:

۱ــــهر سهمی که اعضا در شرکت تعاونی می‌گذارند باید بدون سود و رنج باشد و از نفع آن باید بهمان تفاوت قیمت اکتفا شود، که از قیمت ارزان اجناس مورد ضرورت، نسبت به نرخ بازار بدست می‌آید.

۲ــــتمام اعضای شرکت بدون در نظر گرفتن تعداد سهم باید با یکدیگر برابر باشند و در امور مربوط به شرکت بیش از یک رأی نداشته باشند.

(بارق شفیعی)

از (ص ۲)

علی شیر نوایی ...

ساخت و در برابر نیرومندترین قدرت‌هایی که دیگران حتی یارای دم زدن را مقابل آنان نداشتند. برای دفاع از حقوق مردمان، دلیرانه فریاد خشمناک اعتراض را بلند نمود: (اگر سوزن شکسته خلق را هم به یغما ببری، چون خنجر الماسی بر جگرت خواهد خلید ... ای که با اندوختن ثروت کسب قدرت کرده‌ای، چرا بی‌باکانه در راه بیداد و ستم گام برمی‌داری ... این قصر که برای عیش و نوش برپا داشته‌ای با خون خلق رنگ آمیزی شده و پرده‌هایش را از رشته جان آنان بافته‌ای، این دور و گوهری که بر سایبان آن می‌درخشد، متعلق به مردم است ...تو که شب‌ها به فسق و فجور مشغولی، روزها جز اعمال ظلم و ستم کاری نداری، آخر تا کی این بیداد و فساد دوام خواهد داشت؟)

یکی از مظاهر زندهٔ عشق آتشین نوایی به خلق این است که او قهرمانان یک تعداد زیاد داستان‌های خود را از طبقات مظلوم و رنجبر همان عصر انتخاب نموده، شرایط دشوار و طاقت‌فرسای زندگی آنان را استادانه تمثیل نموده است. در روز کار نوایی تمام امرا و منسوبین حکومت فیودال بار سنگینی بر دوش خلق بودند. وزرا، بیک‌ها، قضات، و دیگران هر یک با استفاده از موقعیت خود اندیشه‌یی جز گرد آوردن ثروت و تأمین وسایل عیش و نوش نداشتند. بیک‌ها (امرا) بگفته نوایی تنها به آراستن چپن‌های خود با زیورات گران‌بها قناعت نداشتند، بلکه حتی می‌خواستند نعلین کفش‌های خود را نیز از طلا بسازند. نوایی به انحطاط معنوی و اخلاقی طبقه حاکمه و شیوع فساد در زندگی آنان عمیقاً پی برده بود و خوب می‌دانستند که این عناصر طفیلی موانع عمدهٔ ترقی و انکشاف مملکت‌اند، بنا بر آن به حیث یکی از ارکان دولت نه تنها در برابر زور آوران چون سدی بپا ایستاده شد و از خلق ستمدیده پاسبانی کرد، بلکه در سراسر حیات خویش چون شاعری حقیقت دوست و حقیقت پرست از واقعیت‌های زندگی زور آوران پرده برداشت و قیافه‌های منحوس آن‌ها را مجسم ساخت.

«ظالم و عادل نه یکسان‌اند در تعمیر ملک خوک دیگر در شیار ملک و دهقان دیگر است»

«از قصیدهٔ تحفة الافکار نوایی»

سر انجام نوایی بعد از کسب افتخارات بزرگی که برای همیشه در پهلوی نام وی ثبت تاریخ خواهد بود در سال ۱۰۵۱ زندگی را پدرود گفت. بدین ترتیب علی شیر نوایی ستارهٔ درخشان قرن ۱۵ این سر زمین دانش و فرهنگ، دوست صادق خلق، بنان گذار ادبیات کلاسیک اوزبک با خدمات بزرگ و فراموش ناشدنی خویش در عمران و آبادی کشور ما، در تعمیم و انکشاف علوم و فنون، دفاع از حقوق خلق‌ها و ایجاد شاهکارهای ادبی خویش (که به تائید نوایی شناسان جهان جزء لاینفک گنجینه‌های ادبی جهان محسوب می‌شود) شایستهٔ آن است تا همه جانبه برای خلق‌های افغانستان نیز معرفی گردد و در نشر و پخش آثار گران‌بهای وی توجه جدی و عمیق مبذول شود.

(شرعی جوزجانی)

از (ص ۲)

نگاهی به قانون پوهنتون‌ها

صاف و ساده اینکه: به عقیده ما این مطلب «تحریکات سیاسی و حزبی » ماهیت قانونی درست ندارد و بهانه‌یی برای توجیهات و تفسیرات نادرست ذهنی محافل حاکمه ارتجاعی می‌دهد و همیشه یک عده استادان، محصلان، مأموران و کارگران ساحه پوهنتون را مورد اتهامات غلط قرار می‌دهد و در نتیجه باعث اخراج و محروم ساختن آنان از حقوق علمی و تحصیلی و آزادی‌های دموکراتیک می‌گردد.

تذکرات چند راجع به قانون پوهنتون‌ها دلیل آن شده نمی‌تواند که دیگر مفردات قانون مذکور (به‌خصوص قسمت نارسایی هدف اساسی پوهنتون و محدودیت‌های انجمن محصلان که در آینده بر آن روشنی خواهیم افگند) صحت دارد. قانون پوهنتون ها درست داستان شاگرد انشاء نامه‌یی به استاد تقدیم کرد تا آن را تصحیح کند. ولی استاد آن را مطالعه کرد بر سطر اول انگشت گذاشت و تا سطر اخیر انگشت خود را لغزاند و به شاگرد گفت: همه غلط، املا غلط، انشاء غلط، مفهوم غلط، معنی غلط!

آقایان بر افروخته نشوید! توجه کنید، نمونه کوچکی از افاده نادرست که از تبعیض نمایندگی می‌کند تقدیم می‌نماییم: در فصل هفتم قانون پوهنتون‌ها عنوان می‌دهد «محصلان پوهنتون »ولی در متن ماده سی و چهارم و سی و پنجم می‌نویسد: (محصلین) از لحاظ مفهوم (محصلین) تنها پسران محصل را می‌رساند نه دختران محصل را!

در خاتمه به‌صراحت اعلان می‌گردد که باید قانون پوهنتون‌ها در شوری مورد مطالعه و تجدید جدی قرار گیرد و باید بر مبنای روحیهٔ دموکراسی و طبق مقتضیات عصر بر اساس واقعیات تاریخ و فرهنگ مترقی و علم و فن شگوفان و نوین جهان و رفع نیازمندی‌های استادان و محصلان وطن تعدیل و وضع گردد. این خواست جدی استادان، محصلان و جوانان کشور است.

در فرجام سخن باید خاطر نشان ساخت که:

در اوضاع و احوال کنونی، نسبت به هر زمان دیگر اتحاد و همبستگی تمام محصلان کشور یک امر حیاتی و ضروری به شمار می‌رود. نفاق و تفرقه‌ای که میان محصلان پوهنتون در جریان است ما را بر آن می‌دارد که از همه محصلان وطن‌پرست و آزادیخواه و به‌خصوص فعالین محصلان افغانی بار دیگر طلب نماییم که برای دفاع از حقوق صنفی و آزادی‌های دموکراتیک خویش باید با خونسردی و واقع‌بینانه بر مبنای ایجاد عمل برخورد کنند. پرچم اعتبار و حیثیت نهضت محصلان افغانی را همچنان سربلند نگهدارند؛ و به هیچگونه تفرقه اندازی میان خود به هر بهانه‌ای که باشد اجازه ندهند. باید در نظر داشت که سیاست نیروهای ارتجاعی سیاست تشدید نفاق و فتنه انگیزی میان محصلان است. اصول اتحاد می‌طلبد که باید محصلان شریف و وطن‌پرست افغانستان به عناصر فتنه انگیز، تفرقه افگن که هدفی جز از بین بردن اتحاد نیروهای مترقی و آزادیخواه ندارند و البته نیز مبارزات شان همیشه علیه عناصر ملی و ترقی‌خواه دموکراتیک و وطن‌پرست بوده در بین خود راه ندهند و فریب شعار دروغین آن‌ها را نخورند.

باید خاطر نشان ساخت که تفرقه اندازی میان محصلان به هر بهانه وزیر نام هر ایدیولوژی که باشد به نفع ارتجاع است و خود یک عمل ارتجاعی می‌باشد.

تجربه تلخ نشان داد که ارتجاع تا چه اندازه از اتحاد و وحدت عمل محصلان در هراس است و چگونه و به چه وسایل مختلف نفاق و تفرقه را میان آن‌ها ایجاد می‌کند. دیگر ضرورت هرچه قاطع‌تر حکم می‌نماید که محصلان وطن‌پرست و آزادیخواه کشور دست اتحاد باهم داده، به استناد ماده سی‌ودو قانون اساسی و حتی به استناد به‌اصطلاح قانون پوهنتون ها و سازمان مبارزه صنفی خویش (اتحادیه محصلان) را تشکیل دهند و بدین وسیله می‌توانند میتینگ‌ها، کنفرانس‌ها و دیمونستراسیون ها تبادل نظرها مباحثات علمی، اجتماعی و سیاسی خویش را به خاطر دفاع از حقوق صنفی و آزادی‌های دموکراتیک استقلال پوهنتون و آزادی علم و دانش و تدریس، بروی نظم، صمیمیت رفاقت و اتحاد عمل برقرار سازند. در راه تشکیل اتحادیه محصلان در تحت پرچم اتحاد، مبارزه و پیروزی به‌پیش!

پیوست به گذشته

اقتصادی تعریفونه او اصطلاحات

مآخذ: دعلم اقتصاد رساله

پشتو

ترڅوپوری د تو لید مناسبات دمؤلد نیرو ګانو له وضعه سره بالکل انطباق (سمون) پیدا نګړی د مؤلدونیروګانو پو ره وده میسره نده. مؤلدی نیرو ګانی کله چی دودی او تکامل معینی درجی ته ورسیژی خامخاد تولیددمناسباتو له چوکاټ سره ټکر وهی او په نتیجه کی له دی مناسباتو سره تضاد پیدا کوی. پدی توګه د مناسبات چه دمعین اقتصادی جوړښت دپیدا کیدو په سر کی د مؤلدونیروګانود تکامل اوردی وسیله وه. پدی مرحله کی د هغوی د رشد او تکامل مانع او عائق ګرزی.

په همدی وجه وړاندی یا وروسته موجود تولیدی مناسبات باید خپل ځای نو یو تولیدی مناسباتوته چه د مؤلدونیروګانو دتکامل له سطحی سره سمون خوری پریژدی.

نو یو تولیدی مناسباتوته د ګذار (ورتیریدو) مادی شرایط زاړه اجتماعی جوړښت (ساخت) دننه شه کیژی اوژده کوی.

نوی تولیدی روابط له خپلو پیدا کیدو سره سم هغه موانع چه مؤلدونیرو ګانو مخ ته پراته دی لری کوی او په دی توګه د هغوی دګړندی ودی او تکامل امکان مینځ ته راولی.

* * *

دټولنی دودی او تکامل اقتصادی قانون:

د تولید د مناسباتو او دمؤلدونیروګانو د خصلت تر مینځ د تطابق ضرورت دټولنی دودی اوتکامل اقتصادی قانون دی. دا قانون نه یوازی د مترقی اقتصاددعلم پایه ده بلکه دنوی ټولنی پیژندنیاو د تاریخی ماتریالیزم دتیوری یوه اساسی مبنا شمیرل کیژی.

پداسی ټولنه کی چه په خصوصی مالکیت او له یوه انسانه دبل انسان پر استثمارمبتنی ده هغه تضادونه چه مؤلدو نیرو ګانو او دتولید د مناسباتو تر مینځ هست کیژی. د طبقاتی مبارزاتو بهوسیله تبارز کوی. پدی صورت کښی ګزار (ورتیریدل) له زاړه شکل نه نوی ته د اجتماعی انقلاب په وسیله سر ته رسیژی.

داقتصاد دعلم تاریخی جنبه:

له پورتنیو مقدماتو داسی نتیجه لای ته راځی چه د تولید طرز په ټولو تاریخی دوروکی یو راز ندی او اجتماعی ساختمان پر تغیر کی دی. په همدی وجه، اقتصاد هغه علم دی چه مادی تولید په معینو اجتماعی او تاریخی شکلونوکی تر مطالعی ا و بحث لاندی نیسی او د تولید دمختلفو طرزونو لپارهمخصوص اقتصادی قوانین بیانوی.

* * *

اقتصادی قوانین: اقتصادی قوانین د پدیدو ذات او اقتصادی عمیقی، د علیت او معلولیت اندرونی رابطه او هغه متقابل مربوطیت چه ددوی تر مینځ شته دی بیانوی.

داقتصادی ودی او تکامل قوانین عینی قوانین دی او دا ځکه چه د مشخصو اقتصادی شرایطو پر مبنا او د انسان له ارادی مستقل مینځ ته راځی او عمل کوی، په همدی سبب انسان کولی شی دا قوانین و پیژنی، د هغوی څرککوالی تر مطالعی را لاندی راولی او د ټولنی په ګټه له هغوی نه استفاده وکړی مګر ددی قوا نینو په لغو کولو او د اقتصادی قوانینو په هستولو ندی.

دری:

تا هنګامیکه مناسبات تولید کاملاً با وضع نیروهای مؤلده انطباق نیافته است، رشد کامل نیروهای مؤلد میسر نیست نیروهای مؤلد هنګامی که به درجهٔ معینی از رشد تکامل رسیدند ناچار با چارچوب مناسبات خورد پیدا می‌کند و بالنتیجه با این مناسبات در تضاد قرار می‌گیرند. بدین طریق مناسبات تولید موجود که در بدو پیدایش ساخت اقتصادی معین وسیلهٔ تکامل و رشد نیروهای مؤلد بوده است، درین مرحله مانع و عایق رشد و تکامل آن‌ها می‌گردد.

به همین جهت دیر یا زود مناسبات تولید موجود باید جای خود را به مناسبات تولید تازه‌یی که با سطح تکامل نیروهای مؤلد تطبیق نماید بدهند.

شرایط مادی گزار به مناسبات تولید تازه در درون ساخت اجتماعی فرتوت به وجود می‌آید و رشد می‌کند. تولید جدید با پیدایش خود موانعی را که در سر راه نیروهای مؤلد است بر رشد و تکامل سریع آن‌ها را فراهم می‌کنند.

* * *

قانون اقتصادی رشد و تکامل جامعه:

ضرورت تطابق بین مناسبات تولید و خصلت نیروهای مؤلد قانون اقتصادی رشد و تکامل جامعه است. این قانون نه تنها پایه علم اقتصاد مترقی‌ست بلکه یکی از مبانی جامعه شناسی نوین و تیوری ماتریالیزم تاریخی به شمار می‌رود.

در جامعه‌ای که مبنی بر مالکیت خصوصی استثمار انسان از انسان دیگر است تضادهایی که بین نیروهای مؤلد و مناسبات تولید به وجود می‌آید به‌وسیله مبارزات طبقاتی بارز می‌گردد. درین صورت گزار از شکل کهنه به شکل نو به‌وسیله یک انقلاب اجتماعی انجام می‌گیرد.

* * *

جنبه تاریخی علم اقتصاد:

از مقدمات فوق چنین نتیجه می‌شود که طرز تولید در همه ادوار تاریخی یکسان نیست و ساختمان اجتماعی پیوسته در حرکت و تغیر است. به همین سبب اقتصاد علمی است که تولید مادی را در اشکال اجتماعی و تاریخی مورد مطالعه و بحث قرار می‌دهد و قوانین اقتصادی مخصوص به طرزهای مختلفه تولید را بیان می‌کند.

* * *

قوانین اقتصادی: قوانین اقتصادی ذات پدیدها و پروسه‌های اقتصادی، رابطه درونی علت و معلولی و وابستگی متقابل را که بین آن‌هاست بیان می‌کند.

قوانین رشد و تکامل اقتصادی قوانین عینی هستند، زیرا بر مبنای شرایط اقتصادی مشخص و مستقل از ارادهٔ انسان‌ها به وجود می‌آیند و عمل می‌کنند به همین سبب انسان می‌تواند این قوانین را بشناسد، چگونگی آن‌ها را مورد مطالعه قرار داده به نفع جامعه از آن‌ها استفاده نماید ولی قادر به لغو این قوانین یا آفرینش قوانین اقتصادی نیست.

زنده باد کمیسیون بین‌المللی اتحادیه انجمن‌های دانشجویان

پرچم

د افغانستان د خلک دموکراتیک ګوند ارګان

۱۲ میزان ۱۳۴۷

سیمای جهان

در هفته گذشته

هانوی: قوای دافع هوایی ویتنام شمالی به تاریخ (۳) اکتوبر، یک طیارهٔ دیگر امریکا را سقوط داد و به این ترتیب تعداد مجموعی طیارات امریکایی که بر خاک ویتنام شمالی سقوط داده شده، به (۳۱۹۶) عدد بالغ گردید.

ویتکانگ‌ها در عملیات جنگی (۱۱) روز اخیر سپتمبر ۱۳۰۰ عسکر دشمن را در ولایت کوانگتری از صف محاربه خارج نمودند، (۱۲) عدد طیارهٔ هلیکوپتر دشمن را خراب کرده و یا سقوط داده‌اند، (۱۵) عراده تانک و وسایل نقلیه را تباه کردند و دو کشتی جنگی را غرق و یک مقدار زیاد اسلحه و جبهه خانه دشمن را متصرف شدند.

* * *

عمان: عساکر اسراییلی بیک عمل تحریک آمیز جدیدی علیه اردن دست زدند نطاق قوماندانی نظامی اردن اعلان نمود بین عساکر اسراییل و اردن در قسمت جنوب وادی دریای اردن تبادله آتش صورت گرفت نطاق اظهار داشت که اسراییلی‌ها بر مواضع اردن در ناحیهٔ پل المنداسا آتش نمودند، عساکر اردن به جواب متقابل پرداختند.

* * *

دهلی جدید: یکی از مؤسسات بزرگ تحقیقاتی هندوستان بنام «سکول آف انتر نیشنل ستیدیز» (مکتب مطالعات بین‌المللی) «امداد» صندوق وجهی امریکا برای آسیا را رد نمود. راجان مدیر مکتب به خبرنگاران اظهار داشت که این امداد از آن جهت رد گردید که صندوق وجهی مذکور با اداره استخبارات مرکزی ایالت متحده (سی.آی.ای) ارتباط داشت. بعد از افشای افتضاح آمیز نقش این صندوق در فعالیت‌های جاسوسی (سی آی آی) حکومت هند درین اواخر امر داده تا به فعالیت‌های آن در هند خاتمه داده شود.

* * *

ماسکو: در ختم باز دید صدراعظم یمن از اتحاد شوروی اعلامیهٔ مشترکی نشر گردید که در آن گفته شده است که دوستی بین شوروی و یمن از آزمایش گذشته است و عامل مهمی در تقویهٔ صلح در شرق میانه می‌باشد. در اعلامیه گفته می‌شود که طرف اتحاد شوروی نگرانی جدی خود را از مداخله بعضی دول در امور داخلی جمهوریت یمن و جمهوریت تودهٔ یمن جنوبی ابراز میدارد. در اعلامیه راجع به مسایل مربوط به امداد شوروی به غرض تقویه نیروی دفاعی جمهوریت یمن تذکر به عمل آمده است. طرف شوروی تفاهم کامل خود را از مساعی حکومت یمن در دفع حملات امپریالیستی و ارتجاع داخلی و حفظ انقلاب یمن اظهار داشت. در اثنای مذاکرات طرفین اظهار عقیده نمودند که باید به غرض استقرار صلح در شرق میانه فیصله ۲۲ نوامبر سال ۱۹۶۸ شورای امنیت اساس قرار داده شود طرفین حمایت کامل خود را از مبارزات قهرمانانه خلق ویتنام ابراز داشتند و قطع بلاقید و شرط بمباردمان ویتنام شمالی و دیگر اعمال تجاوز کارانه را از طرف ایالت متحده خواستار شدند.

سانسور اخبار در دوران صلح و فراهم آوردن تسهیلات لازم در ارسال اخبار با وسایل ارتباطی و مخابراتی به عمل آمد. نقش مطبوعات در امر ایجاد و تغییرات و تکامل جامعه مؤثر است. در کشورهایی که آزادی قلم و مطبوعات به زنجیرهای اسارت ارتجاع میخکوب گردیده است، مردم در چهارچوب فرهنگ پوسیده و فرتوت و بی‌اطلاعی از تحولات در جهان، اسیر و از افکار و اندیشه‌های نوین به دور مانده‌اند. با کمال تأسف اعلامیهٔ مشترک که بعد از ختم مذاکرات زعمای اتحاد شوروی و چکوسلواکیا نشر گردید، قدم مهمی در راه عادی شدن اوضاع در آن کشور تلقی گردیده است. جراید چکوسلواکیا اعلامیهٔ مذکور را در صفحات اول خود طبع نموده‌اند و از رادیو و تلویزیون چکوسلواکی نیز نشر گردید. مطبوعات چندین کشور سوسیالیستی نیز این اعلامیه را بچاپ رسانیده‌اند.

اعلامیهٔ مشترک زعمای اتحاد شوروی و چکوسلواکیا و نتایج مذاکرات شوروی و چکوسلواکیا بر افروختگی‌های را در غرب به وجود آورده و تبصره‌های تحریک آمیزی پیرامون آن در مطبوعات دول غربی به عمل آمده است.

چرنیک صدراعظم چکوسلواکیا در باز گشت از ماسکو اظهار داشت: مذاکرات در فضای آرامی صورت گرفت و راجع به مسایل زیادی مربوط به اجرای فیصله‌های ماسکو و نتایج مثبت اجراآت جاری حزب کمونیست چکوسلواکیا بحث به عمل آمد، صدر اعظم چکوسلواکیا اظهار داشت که اکنون باید مساعی متوجه تقویه سوسیالیزم و نقش رهبری کنندهٔ حزب کمونیست چکوسلواکیا در کشور باشد.

* * *

برلین: رییس جمهور آلمان شرقی به مناسبت نزدهمین سالگرهٔ تأسیس جمهوریت دموکراتیک آلمان اظهار داشت که آلمان دموکراتیک کشوری است که در آن رشته‌های علم و فن جدید در معرض تطبیق قرار گرفته است و حیات اجتماعی در کشور، روز بروز سویه عالی‌تری را می‌پیماید جمهوریت دموکراتیک آلمان بعد از استقرار نظام سوسیالیستی به موفقیت‌های بزرگی اجتماعی نایل گردیده است.

رییس جمهور آلمان شرقی گفت که شعار کنونی جوانان وطن‌پرست ما این است: وطن، کار، مبارزه، و سوسیالیزم. راجع به سیاست خارجی گفت: باید سرحدات کشورهای سوسیالیستی از تجاوز محفوظ بماند و دست متجاوزین کوتاه گردد.

جمهوریت دموکراتیک آلمان ازجمله (۱۰) کشور درجه اول صنعتی جهان محسوب می‌گردد. طی (۱۹) سال گذشته تولیدات صنعتی آن پنج برابر افزایش یافته است ارزش تولیدات صنعتی آن کشور در ۱۹۶۸، از ۱۵۰۱۰۰۰ میلیون مارک تجاوز خواهد نمود.

برگشت سالانه صادرات آلمان شرقی به ۳۰۱۰۰۰ میلیون مارک بالغ می‌گردد.

په لشکرګاه کی

د دکاندارانو اعتصاب

د پرچم خبریال د هلمند د ولایت له لشکرګاه نه اطلاع را کړیده چه د لشکرګاه دکاندارانو د میزان دلومړي نیته د هغه ځای د بنارواڼي په مقابل کی په اعتصاب لاس پوری کړل. د اعتصاب علت داوه چه د لشکرګاه بنار والی ددکانونو کرایه بی له کوم قانونی دلیل نه لوړه کړی وه او بیوزلو دکاندارانو قستوی کولای چه هغه ادا ګاندی. دکاندارانو د سحر له اتو بجو خپل دکانو نه وتړل او خپل مشروع او قانونی شکایت یی په ګډه سره د هغه ځای ولایت ته وړاندی کړ. خبر وایی چه د اعتصاب په جریان کی ځینی محلی متنفذینو هڅه وکړه چه په اعتصاب کونکی نفاق واچوی او دبنارواڼي فیصله یی ومنی، خوهغوی پخپل مطلوب کی کامیاب نشول، دهماغی ورځی په دوو بجو د هلمند والی مجبور شو چه له ځینونورو دولتی مامورینو سره د اعتصاب کونکو دلی ته ورشی او د هغوی مطالبی او دکرایی د لوړیدو مخنیوی وکړی.

خواست مردم ولسوالی گذره

ولایت هرات

خبر نگار پرچم از ولسوالی پرچم گذره ولایت هرات اطلاع می‌دهد که طبق اظهار اهالی از یک سال بدین طرف تشبثاتی از طرف حکومت محل به غرض جمع آوری یک مقدار پول از مردم شروع گردید و در حدود هفتصد هزار افغانی به‌وسیله محصلان امنیه حصول و اهالی محل حتی لحاف، دیگ، و ابتدایی‌ترین وسایل زندگی خویش را بفروش رسانیدند تا مبلغ مذکور را بپردازند.

مدارک مصرف این مقدار پول هنگفت تا کنون کاملاً معلوم نیست ولی از جمله، چهارصد هزار افغانی آن به غرض ترمیم و اعمار یک تراز جهت عبور آب نهر مالان از بالای یک شیله تخصیص داده شده است. (در حالی که به تصدیق مهندسین بیشتر از هشتاد هزار افغانی جهت تعمیر آن به مصرف رسیده و بقیه پول حیف و میل گردیده است) قرارداد تعمیر تراز مذکور با یک نفر تیکه دار بدون داوطلبی در محل نامناسبی صورت گرفت که نهر را در معرض سقوط قرار داده است. اهالی محل جای مناسبی را برای ساختمان تراز و عبور آب تعین کرده بودند، اما تیکه دار با پشتیبانی مقام حکومتی ولسوالی به تذکرات مردم اهمیت قایل نگردید. مردم ولسوالی طی عرایض متعدد از مقامات مسؤول حکومتی خواستند که در زمینه تحقیقی صورت گیرد، اما تا کنون به نتیجه‌یی واصل نگردیده‌اند.

از (صفحه ۲)

آزادی قلم ...

آزادی قلم و مطبوعات تضمین گردیده است و مشعر است که «آزادی فکر و بیان از تعرض مصؤن است. هر افغان حق دارد فکر خود را به‌وسیله گفتار، نوشته، تصویر یا امثال آن مطابق به احکام قانون اظهار کند. هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به طبع و نشر مطالب بدون ارایه قبلی آن به مقامات دولتی بپردازد»

اما آیا می‌توان معتقد شد که آزادی واقعی قلم و مطبوعات در کشور وجود و یا تضمینی دارد؛ همه می‌دانند که در برابر آزادی نسبی و محدودی که در مورد مطبوعات موجود است و در اثر مبارزات سرسخت و طولانی مبارزان ملی بدست آمده است؛ و ناشی از شرایط جبری زمان می‌باشد. چطور نقب گزاری می‌گردد و تمام عناصر و محافل ارتجاعی و هیأت حاکمه یکجا در فکر ایجاد توطیه و دسایس تازه به تازه‌یی هستند. تا یکبار دیگر رسماً و عملاً همین حد بسیار اقل آزادی قلم و مطبوعات را که از آن نمایندگان صدیق و سر سپرده خلق افغانستان با تحمل دشواری‌های فراوان استفاده می‌نمایند از بین بردارند و در عوض روزنامه‌ها، جراید و نشرات مسموم کنندهٔ ضد مردمی را موقع دهند که با نشر و پخش دروغ‌ها مطالب ضد مصالح اخلاقی و اجتماعی مردم، افکار و عقاید آنان به جهت انحرافی بکشانند، اذهان مردم را تخدیر و ایشان را تحمیق نمایند. با درک این امر که آزادی قلم و مطبوعات اهمیت بسزایی در تنویر افکار مردم، بیداری شعور سیاسی و طبقاتی خلق افغانستان و افشاء ماهیت ارتجاعی و ضد ملی طبقات حاکمه دارد، نیروی ترقی‌خواه وطن‌پرست (دموکراتیک خلق افغانستان) برای تأمین آزادی واقعی قلم و مطبوعات در کشور به حیث حلقهٔ اساسی روز به مبارزات دلیرانه خود ادامه می‌دهد.

چوب شکن

آنجا زپشت خانه ملیونر خسیس،
از مرکز فساد،
از آشیان ظلم،
آواز ضربه‌های تبر می‌رسد بگوش،
*** * ***
نازم غرور چوب شکن را که خم نکرد:
گردن به حاجتی،
از بهر نان مفت،
با زور پنجه می‌کشد از چوب خشک نان،
*** * ***
شاید درین ترانه شود قهرمان من،
کین پور کهسار،
این هستی نجیب،
چون من، نه پای بند شکوهست و نی جلال،
*** * ***
بوی کباب و عطر دلاویز دختران،
چون موج بعد موج،
تازد بسوی او،
سوزد چو برق خرمن صبر و قرار وی،
*** * ***
او همچو کوه، سلی امواج پیشتاز،
بر گونه می‌خورد،
زان میگزد لبان،
آرد فشار بر تبر و ضربه‌های خویش،
*** * ***
هر ضربه ایکه از شکن چوب می‌رسد:
دارد پیام تند،
از بهر نسل نو،
غرنده‌تر ز رعد و ستیزنده‌تر ز برق،

سلیمان لایق

(د لمړی مخ پاتی)

په افغانستان کی...

ځبیښل کیدو. اوس نولیونئرانه جوره شویده. خینی بی رحمه اوپه ځان مغروروکړی راته وایی: (کوم اولاد چهله پلارنه پاتی شی باید دپلار پسی واستول شی...) غریبګوتی میرمنیدا خبری وکړی، ستونی یی وپرسیده، اوبنکی ییبه مخ راماتیشوی او مخامخ روانه شوه ...

دا زموږ د هیواد دکارګرواو بزرګروبنځودترخه ژوند دلکونو منظرونه یو داسی منظردی چه زموږپه ټولنه کی دبزګرو او کارګرو بنځود سلګونو کلونود اسارت او بدمرغي تاریخ بنیی.

دي بد مرغیوبنځوته زموږدهیواد په اکثرو سیمو کی لا تر اوسه د میراث حق نشته دی، بلکه دوی پخپله دنارینه وومیراث یوه برخه ده.

دوی د ګډواوځاریوپه ځیرخړځیژی، وهل کیژی، سره بدلیژی او په پیسواو مال باندی دتبادلی یو جنس دی. دوی دخاوند په تاکلوکی له حق محرومی دی.

له تورو کیژدیو نه تر سمځوپوری او له کروندو نه تر کلیو پوری داسی سیمه نشته چه ددی بنځودنا میندی او محرومیت او مظلومیت فریادونه یی نه وی اوریدلی.

په حقیقت کی زموږدغمجنژوند دنندارو عرصه ده.

دا په ظاهر کی آزادی بند یا نی باید واقعاً آزاد شی، او تر هغوپوری چه په هیواد کی د قبیلوی او فیودالی نظامریښی شنی وی، هیڅکله به له اوښکوډکی سترګی وچی نشی او هیڅکله به ددی بدمرغو دسلګیو ځای خندی ونه نیسی.

(دوکتور اناهیتا)

(د دوهم مخ پاتی)

قهرمانان

- عزیزهنو ته څه غواړی؟

- زه کار غواړموزما مټیاو منګولی ډیری پیاوړی دی اوکولای شی زما ګیډه مړه کړی.

- څنګه کار؟

- داسی کار چی زه یی کولای شم، لکه کاریزو هل، پخته، لرګیماتول اونور کارونه!

- افسوس چه داسی کارونه ماته معلوم ندی. نو دا په څنګه شی، ما پرون هم ډوډی نده خوړلی:

- آشنا شه لاره داده چه له ما سره لاړ شی او تر څو چه کار پیدا کوی له ما سره پاتی شی؛

- نه نه دا کار نه کوم؛

- آخر ولی؟

- زما مفته ډوډی، تر ستونی نه تیریژی، هسی نه چه دا می عادت شی.

دایی وویل او را ځخه روان شو. زه هلته هک و پک ودریدم او تر هغو می پسی کتل تر څو د کوڅو په تاوراتاو کی له نظره ووت. دیری خبری چه باید ورسره کړی می وای ناویلی پاتی شوی. دیر پښیمان وم چه ولی مه شه پوه نکړ، خو دخپل خپګان په پای کی پوه شوی وم چه ما دخپل هیواد حقیقی قهرمانان پیژندلی دی.

(سپینتا)

پرچم

هره دوشنبه خپریژی

دامتیاز خاونداو مسؤول مدیر:

سلیمان لایق

آدرس: غوثی مارکیت. محمد جان

خان وات

کابل افغانستان

دیوی ګنی بیه: ۲۱۵۰-افغانی

مطبعه دولتی

تایپ متن زلیخا پوپل، ویرایش: عمر فیض